

Список використаних джерел

1. Солаков Ангел. МОК, государство, ЮНЕСКО / Ангел Солаков // Инф. вестник ВНИИФК. – 1977. – №19. – С.27–38.
2. Столяров В. И. Взаимоотношение спорта и политики (социально-философский и методологический анализ) / В. И. Столяров // Гуманистика соревнования. – М.: Гуманитарный Центр «СпАрт» РГУФК, 2005. – Вып.3: Сб. ст. – С.5–123.
3. Хлопков А. В. Социально-педагогические аспекты концепции взаимоотношения спорта и политики: Автореф. ... дис. канд. пед. наук / А. В. Хлопков. – М., 2003. – 23 с.
4. Kirsh A. Sport in the Mass Media and International Understanding / Kirsh A., Preising W. // Sport and International Understanding: Proceedings of the Congress held in Helsinki. – Berlin etc.: Springer-Verlag, 1984. – P.285–296.
5. Giildenpfennig Sven. Internationale Sportbeziehungen zwischen Entspannung und Konfrontation / Sven Giildenpfennig // Der Testfall, 1980. – Koln: Pahl-Rugenstein Verlag, 1981.
6. John W. Loy Sport and social systems / Loy John W., McPherson Barry D., Kenyon Gerald. – Addison-Wesley Publishing Company. – London, 1978.
7. Krockow Christian Graf von. Gesellschaftliche und politische Funktionen des Sports // Gesellschaftliche Funktionen des Sports: Beitrage einer Fachtagung: Schriftenreihe der Bundeszentrale für politische Bildung. Band 206. – Bonn. – S.24–33.
8. Parry Jim Olympism at the Beginning and at the End of the 20th Century: Immutable Values and Principles and Outdated Factors / Jim Parry // IOA. Report of the 28th Session. – Lausanne, 1989. – P.81–94.
9. Parry Jim The Values of Olympism and Sports Education for Tomorrow: Paper presented at the 4 Joint International Session for Directors of NOAs, Members and Staff of NOCs and IFs (7–14 May, 1998, IOA, Ancient Olympia, Greece) / Jim Parry. – 11 p.
10. Seppanen P. The Olympics: A Sociological Perspective / P. Seppanen. – University of Helsinki, Department of Sociology, 1984. – №33.

References

1. Solakov Angel. МОК, gosudarstvo, JuNESKO / Angel Solakov // Inf. vestnik VNIIFK. – 1977. – №19. – S.27–38.
2. Stoljarov V. I. Vzaimootnoshenie sporta i politiki (social'no-filosofskij i metodologicheskij analiz) / V. I. Stoljarov // Gumanistika sorevnovanija. – M.: Gumanitarnyj Centr «SpArt» RГУФК, 2005. – Вып.3: Sb. st. – S.5–123.
3. Hlopkov A. V. Social'no-pedagogicheskie aspekty koncepcii vzaimootnoshenija sporta i politiki: Avtoref. ... dis. kand. ped. nauk / A. V. Hlopkov. – M., 2003. – 23 s.
4. Kirsh A. Sport in the Mass Media and International Understanding / Kirsh A., Preising W. // Sport and International Understanding: Proceedings of the Congress held in Helsinki. – Berlin etc.: Springer-Verlag, 1984. – P.285–296.
5. Giildenpfennig Sven. Internationale Sportbeziehungen zwischen Entspannung und Konfrontation / Sven Giildenpfennig // Der Testfall, 1980. – Koln: Pahl-Rugenstein Verlag, 1981.
6. John W. Loy Sport and social systems / Loy John W., McPherson Barry D., Kenyon Gerald. – Addison-Wesley Publishing Company. – London, 1978.
7. Krockow Christian Graf von. Gesellschaftliche und politische Funktionen des Sports // Gesellschaftliche Funktionen des Sports: Beitrage einer Fachtagung: Schriftenreihe der Bundeszentrale für politische Bildung. Band 206. – Bonn. – S.24–33.
8. Parry Jim Olympism at the Beginning and at the End of the 20th Century: Immutable Values and Principles and Outdated Factors / Jim Parry // IOA. Report of the 28th Session. – Lausanne, 1989. – P.81–94.
9. Parry Jim The Values of Olympism and Sports Education for Tomorrow: Paper presented at the 4 Joint International Session for Directors of NOAs, Members and Staff of NOCs and IFs (7–14 May, 1998, IOA, Ancient Olympia, Greece) / Jim Parry. – 11 p.
10. Seppanen P. The Olympics: A Sociological Perspective / P. Seppanen. – University of Helsinki, Department of Sociology, 1984. – №33.

Nikolaychuk G. G., competitor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), G.Nikolaichuk@gmail.com

Theoretical aspects of the research of sports and politics interaction
Theoretical aspects of sports and politics interaction are examined in the article. Special attention is paid to the two main theoretical postulates of such interaction – (1) «sports out of politics» and (2) «sports truly political». Five main forms of sports and politics interaction in modern political process are outlined.

Keywords: sport, politics, political process, the Olympic Games.

Николайчук Г. Г., соискатель, Киевский национальный университет им. Тараса Шевченко (Украина, Киев), G.Nikolaichuk@gmail.com

Теоретические аспекты исследования взаимосвязи спорта и политики

Рассматриваются аспекты взаимосвязи спорта и политики. Особое внимание акцентировано на двух ключевых теоретических посылах взаимосвязи спорта и политики – (1) «спорт вне политики» и (2) «спорт пронизан политикой». Очерчено пять главных форм взаимодействия спорта и политики в современном политическом процессе.

Ключевые слова: спорт, политика, политический процесс, Олимпийские игры.

* * *

УДК 769.01

Завальнюк О. В.,
 кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання Інституту фізичного виховання і спорту, докторант, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), LanaZav@i.ua

КОЛЕКТИВІСТЬСЬКА ПРИРОДА СПОРТУ

В будь-якому виді спорту спортсмен включений у суб'єкт-суб'єктні відносини, серед яких на особливу увагу заслуговують командні взаємодії. І хоча значення фактору команди в різних видах спорту є неоднаковим, його різновиди можна виокремити за рівнем колективної взаємодії. Там, де вона є цілісним колективом, спортивні досягнення спортсменів виявляються значно вищими. Проте сутнісні властивості спортивної команди впливають не тільки на спортивні результати, але й на процес духовного виховання особистості. Водночас для успіху виховного процесу в спортивній команді велике значення мають певні соціально-психологічні умови його діяльності, зокрема, командному духу, відповідальності, колективізму тощо.

Ключові слова: людина, культура, спорт, спортивна команда, командний дух, колективізм, виховання.

Обговорюючи сутнісні властивості спорту, які визначають його роль у моральному вихованні особистості, необхідно звернути увагу на командний (колективістський) характер спорту і значення «командності» в індивідуальних видах спорту. Адже в будь-якому виді спорту, навіть, індивідуальному спортсмен включений у командну взаємодію, діє як представник колективу. Так, В. Столяров, підкреслюючи позитивний вплив спорту на процеси соціальної інтеграції, зазначає, що у спорті випадкове і неміцне коло учасників, характерне для рухливих ігор і розваг, замінюється стабільним колективом із строго певною, формалізованою структурою, оскільки спортивні змагання носять довготривалий характер, передбачають прагнення до постійного перевищення отриманих результатів і порівнянню їх з досягненнями інших осіб [1].

М. Візтей та Д. Качуровський звертають увагу на той факт, що в багатьох видах спорту вміння бути гармонічним у відносинах з оточуючими людьми і середовищем – це важливий чинник високого результату. Я повинен тонко відчувати товариша по команді і підтримувати групу як гармонійне ціле в спортивних іграх. Я повинен максимально точно сприймати стан партнера і бути з ним в практичному розумінні «одним цілим». Я мушу у більшості індивідуальних видів спорту безпомилково відчувати особливості оточуючого середовища, вміти відгукуватись на його вимоги і чинити при виконанні мною вправи на нього вплив [2, с. 30].

Звичайно, значення командності в різних видах спорту не є однаковим. Зокрема, дослідження сучасних російських фахівців дозволили виокремити низку груп видів спорту за рівнем колективної взаємодії. До першої групи увійшли

види спорту і спортивні вправи, що характеризуються високим рівнем міжособистісної взаємодії учасників, обумовленої взаємозв'язаною спільною навчально-тренувальною і змагальною діяльністю. Це все види командних спортивних ігор, акробатика парна і групова, фігурне катання на ковзанах (парне катання і танці на льоду), веслування (окрім одинаків), командна гонка переслідування (велоспорт), парусний спорт і так далі. До другої групи увійшли види спорту і спортивні вправи, що характеризуються середнім рівнем взаємодії учасників спільної діяльності. У цих видах спорту передбачається можливість контактів між спортсменами або під час тренувальних занять (наприклад, надання допомоги і страхівки в гімнастиці, стрибковій акробатиці), або під час змагань. У цю групу відносяться також спортивні вправи, що виконуються індивідуально кожним учасником, але що вимагають синхронного виконання (синхронне плавання, синхронні стрибки на батуті і так далі). До третьої групи увійшли види спорту з обмеженим рівнем міжособистісної взаємодії спортсменів, що визначається умовами діяльності (легка атлетика, плавання, спортивне орієнтування, лижні гонки, біатлон, стрільба, велоспорт, важка атлетика, гирьовий спорт і ін.). Дії спортсменів в названих видах спорту носять переважно індивідуальний або спільно-індивідуальний характер. У четверту групу увійшли спортивні єдиноборства (бокс, всі види боротьби, контактні єдиноборства, фехтування, теніс, бадмінтон – одиночний розряд). Психічна активність таких спортсменів характеризується агресивністю дій по відношенню до суперника. На навчально-тренувальних заняттях товариші по команді часто виступають в ролі спаринг-партнерів, що визначає специфіку взаємодії між ними. У підсумку робиться висновок, що найбільший вклад в створення стосунків товариської взаємодопомоги і сприятливої психологічної атмосфери в студентських колективах, як правило, вносять представники видів спорту з високим рівнем взаємопов'язаності учасників спортивної діяльності, а найменший – представники індивідуальних видів спорту і спортивних єдиноборств [3, с. 64-65].

Проте, ще раз відзначимо, що й індивідуальні види спорту також включають в себе елементи «командності». Цей факт стає особливо помітним, якщо розглядати спортивні змагання у більш широкому контексті. Так, за словами О. Мамаєвої та Д. Мамаєва, змагаються команди, збірні групи, у складі яких спортсмени, виступаючи в індивідуальному виді спорту, є носіями надій безлічі вболівальників. Спортсмени борються за перемогу, втілюючи в життя мету цих людей. У свою чергу, вболівальники передають спортсменам енергетику, надію на виграш. Виходить, що в цьому виявляються специфічні суспільні відносини між спортсменами, вболівальниками, соціальними групами, націями і народами [4, с. 58].

Що ж являє собою спортивна команда за своїми сутнісними властивостями?

В цілому, згідно з Г. Ложкіним, команда характеризується рядом ознак, основні з них такі:

- команда складається із трьох або більше осіб;
- члени команди, відповідно до відведеної їм ролі, беруть участь, у міру своєї компетентності, у спільному досягненні поставлених цілей;
- команда має свою індивідуальність, своє обличчя, що не завжди збігається з індивідуальними якостями її членів;

- для команди характерний високий ступінь контактів усередині, у ній переважають неформальні відносини;

- команда має ясну, впорядковану структуру, зорієнтовану на досягнення поставлених цілей і виконання певних завдань;

- команда періодично оцінює свою ефективність;

- команда – довгострокова група, вона не може бути короткочасною, оскільки її основні характеристики не встигнуть одержати розвиток;

- команда для її учасників обов'язково є як групою членства, так і референтною групою. (Референтною є група, норми якої людина приймає для себе, хоча учасником її може й не бути. Група членства – це група, членом якої є особа, але норми її може й не приймати. Команда – це група, жоден учасник якої не може не приймати її норм) [5].

Продуктивна спортивна команда розглядається Е. Кайновою як ідеальна модель людського спілкування, заснованого на взаємній довірі, взаємоповазі та взаємодопомозі. До особливостей спортивної команди при цьому також відносяться взаємодія її членів, взаємоконтроль, спільне вироблення рішень, спрямованість на досягнення успіху та перемоги у спортивних змаганнях [6, с. 177-178].

З точки зору Є. Ільїна спортивна команда як реальна мала група характеризується спільною для всіх її членів метою. Спільність мети призводить до інших характеристик малої групи, зокрема, до взаємодії. Адже велика мета може бути досягнута, як правило, за допомогою членів команди. Важливою ознакою малої групи є також почуття співпричетності до неї. Вищою формою зрілості малої групи є формування колективу, коли група підкорює свою діяльність високим суспільним ідеалам, коли вона вирішує завдання, що є корисними для суспільства. Отже, за Є. Ільїним, не кожна спортивна команда є колективом. Для спортсменів, що утворюють команду-колектив, характерним є:

- віра усіх, а не частини команди, у досягнення успіху;

- співпереживання за успіх або невдачу іншого члена колективу, тобто емоційне залучення кожного спортсмена до команди як цілого (ототожнення себе з колективом);

- колективістичне самовизначення, або вибіркове ставлення спортсменів, що входять до команди, до будь-яких зовнішніх впливів, сприйняття цих впливів через призму ціннісної орієнтації команди;

- задоволеність своєю командою [7, с. 210-212].

Для спортивного колективу характерним є ідейна цілеспрямованість, єдність зовнішньої та внутрішньої організації, дружба, співпраця і взаємозв'язок, взаємна вимогливість, прагнення до безперервного росту практичних навичок і теоретичних знань, до зростання спортивних результатів [8, с. 118].

А. Сідоров відзначає таку особливість спортивних колективів, як добровільність вступу до секції та припинення занять обраним видом спорту. В спортивні секції приходять за власним бажанням, керуючись індивідуальними інтересами, схильностями та здатностями до спортивних занять. Це створює сприятливі передумови для успішної спортивно-педагогічної роботи з об'єднання колективу, адже виховна цінність будь-якої діяльності залежить від захопленості учасників [9, с. 202].

Е. Кайнова виокремлює такі характеристики спортивної команди, як мотивація інтересів і поведінки її учасників (у команди має існувати спільний значущий мотив сумісної діяльності, що перевершує за своєю силою особисті інтереси і цілі), чіткий розподіл ролі та функцій кожного з них (кожен член спортивної команди має чітко визначену роль, які він ясно усвідомлює), наявність комунікації та спільної мови, сумісність, однорідність та рівність, лідерство, спеціалізація і зворотній зв'язок, певні норми й традиції [10, с. 178-182].

Для того, аби невелика група змогла стати командою, повинен пройти певний період становлення й формування, що відбувається поступово та включає низку кроків. Перший з них – визначення майбутнього лідера або лідерів і розподіл ролей у команді. Другий крок – постановка мети перед командою. Третій крок – згуртування команди, створення психологічного клімату, аналіз власної поведінки, формування у спортивній команді довіри, єдності або «командного духу». Четвертим кроком вважається організація розвитку команди, адже навіть поєднання повної довіри, високої згуртованості, формування почуття «Ми» за відсутності подальшого розвитку команди може призвести до самовихвалення, застою, бездіяльності, зупинки розвитку [11].

Яким чином сутнісні властивості спортивної команди (колективу) впливають на процес морального виховання особистості? Як відзначає Н. Кора, у спорті виховання в команді будується на принципах співпраці, взаємовиручки, самопожертвування, солідарності. Консолідація спортивного колективу здійснюється шляхом сприйняття особою культурних загальноприйнятих цінностей під контролем соціальних інститутів [12, с. 71].

Як бачимо, для успіху виховного процесу у спортивній команді велике значення належить відповідним соціально-психологічним умовам його діяльності. Зокрема, Г. Ложкін відзначає, що командний дух, сприятливий соціально-психологічний клімат, творча атмосфера, взаєморозуміння, довіра, згода і взаємодопомога досягаються при дотриманні певних умов. Головна – ототожнення членами команди особистісних і групових цілей та інтересів і почуття взаємної відповідальності за дії кожного. При дотриманні цієї умови виникає так званий синергетичний ефект, коли фізичні й інтелектуальні зусилля одного множаться на зусилля інших, і згуртована команда може вирішувати завдання, непосильні для звичайної групи фахівців [13].

А. Ісаєв, розглядаючи спортивний колектив як провідний елемент цілісної виховної системи, за допомогою якого мають вирішуватися важливі виховні завдання, одним із шляхів його створення вважає підвищення командної згуртованості, виховання «командного духу». За допомогою цих факторів підвищується також спортивний результат, який показує колектив. Для цього пропонується проводити загальні колективні творчі заходи, організувати спільне дозвілля спортсменів [14].

Г. Скворцов розглядає групову взаємодію як організаційну форму в системі виховання умінь саморегуляції поведінки в юних спортсменів. Завдяки груповій взаємодії створюється сильне емоційне поле, в яке потрапляють юні спортсмени, набуваючи досвіду емоційного переживання; увага юного спортсмена концентрується на соціальному і етичному значенні

того, що відбувається, висвічуючи соціально-культурну цінність у всій її загальнолюдській значущості; реальна взаємодія дитини в ході групової діяльності з конкретним об'єктом світу підкріплюється високою задоволеністю внаслідок того, що для спортсмена важливе спілкування, дружні зв'язки, відчуття «своєї групи», де він здатний відчувати своє «Я» серед інших; в діяльності групи легко формуються уміння взаємодіяти з людьми і впливати на навколишню реальну дійсність. Індивідуальна діяльність спортсмена, як правило, такою силою впливу не володіє, дуже часто зіткнення зі світом в повсякденності відбувається побічно, не зачіпаючи глибинних структур особистості, тоді як груповою взаємодією залишає слід в історії становлення особистості або групи [15].

І. Смоляр та Е. Іващенко звертають увагу на роль лідера у діяльності команди. Лідер команди – це спортсмен, який веде до досягнення поставленої спільної командної мети або здійснює найбільший вклад в досягнення, і робить максимальний вплив на послідовників, налагоджуючи взаємодію з іншими членами команди. Слід зазначити, що роль лідера в команді може реалізовуватися далеко не одним спортсменом і приводить до побудови статусної ієрархії в команді, в той же час статус спортсмена (лідера) завжди залежатиме від величини вкладу в досягнення спільної командної мети [16, с. 95].

Отже, необхідно звернути увагу на вагому роль спорту у вихованні морально-вольових якостей особистості, яка проявляється у формуванні характеру, мужності, почуття відповідальності, колективізму, ідеалів «чесної гри» тощо. Водночас спорт має й зворотній бік, характеризується егоцентризмом, безпринципністю, прагматизмом, жагою до перемоги будь-якою ціною. Звідси випливає необхідність створення системи цілеспрямованого спортивного виховання, що має реалізовувати значний позитивний виховний потенціал спортивної діяльності та стримувати негативний вплив спорту на особистість. Зрештою, провідну роль у цих процесах має зіграти моральне самовиховання особистості спортсмена, що передбачає його перетворення у суб'єкт саморозвитку, активізацію зусиль з самореалізації через спортивну діяльність

Список використаних джерел

1. Столяров В. И. Спорт и культура (методологический и теоретический аспекты проблемы) / В. И. Столяров [Електронний документ] // Спорт, духовные ценности, культура. – М., 1997. – Вып. 1. – С. 84-209. – Режим доступу: <http://lib.sportedu.ru/GetText.idc?TextID=722>
2. Візтей М. М. Спорт вищих досягнень і його соціально-культурна місія в нових умовах розвитку суспільства / М. М. Візтей, Д. О. Качуровський // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – №12. – С. 27-31.
3. Карпов В. Ю. Социально-личностное воспитание студентов в процессе физкультурно-спортивной деятельности / В. Ю. Карпов, В. А. Шеголев, Ю. Н. Щедрин. – СПб.: СПбГУИТМО, 2006. – 248 с.
4. Мамаєва О. В. Фізична культура і спорт як чинники соціалізації особистості / О. В. Мамаєва, Д. Ю. Мамаєв // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – №7. – С. 58-60.
5. Ложкін Г. Спортивна команда як суб'єкт сумісної діяльності / Г. Ложкін [Електронний документ] // Фізична культура, спорт та здоров'я нації. Збірник наукових праць. – 2006. – Вып.1. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/Fkszn/2006-01/06lgecssd.pdf
6. Кайнова Э. Б. Общая педагогика физической культуры и спорта / Э. Б. Кайнова. – М., 2007. – 208 с.
7. Ильин Е. П. Психология спорта / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2008. – 352 с.

8. Тер-Ованесян А. А. Педагогика спорта / А. А. Тер-Ованесян, И. А. Тер-Ованесян. – К.: Здоров'я, 1986. – 208с.
9. Сидоров А. А. Педагогика спорта / А. А. Сидоров. – М.: Дрофа, 2000. – 320 с.
10. Кайнова Э. Б. Общая педагогика физической культуры и спорта / Э. Б. Кайнова. – М., 2007. – 208 с.
11. Смоляр І. Особливості формування команди в спорті / І. Смоляр // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2007. – №4. – С.137-140.
12. Кора Н. А. Потенциал физической культуры и спорта в предупреждении асоциального поведения студенческой молодежи / Н. А. Кора // Физическое воспитание студентов. – 2009. – №3. – С.70-73.
13. Ложкін Г. Спортивна команда як суб'єкт сумісної діяльності / Г. Ложкін [Електронний документ] // Фізична культура, спорт та здоров'я нації. Збірник наукових праць. – 2006. – Вип.1.– Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/Fkszn/2006-01/06lgessd.pdf
14. Исаев А. А. Юношеское олимпийское движение / А. А. Исаев // Международный спорт и Олимпийское движение с позиций гуманизма. – М.: МГИУ, 2000. – С. 231-266.
15. Сковрцов Г. И. Педагогическая стратегия нравственного воспитания спортом / Г. И. Сковрцов [Електронний документ] // Физическая культура. Воспитание. Образование. Тренировка. – 2005. – №3. – режим доступу: <http://lib.sportedu.ru/press/fkvot/2005N3/p56-58.htm>
16. Смоляр І. І. Изучение личности лидера и стиля его взаимодействия в спортивной команде / И. И. Смоляр, Е. А. Иващенко // Педагогика, психология та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2012. – №11. – С. 94-97.

References

1. Stolyarov V. Y. Sport y kul'tura (metodolohichesky y teoretichesky aspekty problemy) / V. Y. Stolyarov [Elektronnyy dokument] // Sport, dukhovnye tsennosti, kul'tura. – М., 1997. – Вип. 1. – С. 84-209. – Rezhym dostupu: <http://lib.sportedu.ru/GetText.idc?TextID=722>
2. Vizytoy M. M. Sport vyshchikh dosyaynen' i yoho sotsial'no-kul'turna misiya v novykh umovakh rozvytku suspil'stva / M. M. Vizytoy, D. O. Kachurovs'kyu // Pedahohika, psykholohiya ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. – 2009. – № 12. – С. 27-31.
3. Karpov V. Yu. Sotsyal'no-lychnostnoye vospytanye studentov v protsesse fizkul'turno-sportyvnoy deyatel'nosti / V. Yu. Karpov, V. A. Shchegolev, Yu. N. Shchedryn. – Spb.: SPbHUYTMO, 2006. – 248 s.
4. Mamayeva O. V. Fizychna kul'tura i sport yak chynnyky sotsializatsiyi osobystosti / O. V. Mamayeva, D. Yu. Mamayev // Pedahohika, psykholohiya ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. – 2010. – № 7. – С. 58-60.
5. Lozhkin H. Sportyvna komanda yak sub'yekt sumisnoyi diyal'nosti / H. Lozhkin [Elektronnyy dokument] // Fizychna kul'tura, sport ta zdorov'ya natsiyi. Zbirnyk naukovykh prats'. – 2006. – Вип.1.– Rezhym dostupu: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/Fkszn/2006-01/06lgessd.pdf
6. Kaynova Э. В. Obshchaya pedahohika fizycheskoy kul'tury y sporta / Э. В. Kaynova. – М., 2007. – 208 с.
7. Yl'yn E. P. Psykholohyya sporta / E. P. Yl'yn. – Spb.: Pyter, 2008. – 352 s.
8. Ter-Ovanesyanyan A. A. Pedahohika sporta / A. A. Ter-Ovanesyanyan, Y. A. Ter-Ovanesyanyan. – К.: Zdorov'ya, 1986. – 208s.
9. Sydorov A. A. Pedahohika sporta / A. A. Sydorov. – М.: Drofa, 2000. – 320 s.
10. Kaynova Э. В. Obshchaya pedahohika fizycheskoy kul'tury y sporta / Э. В. Kaynova. – М., 2007. – 208 с.
11. Smolyar I. Osoblyvosti formuvannya komandy v sporti / I. Smolyar // Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya i sportu. – 2007. – № 4. – С.137-140.
12. Kora N. A. Potentsyal fizycheskoy kul'tury y sporta v preduprezhdeniyu asotsyal'nogo povedeniya studencheskoy molodezhy / N. A. Kora // Fizycheskoye vospytanye studentov. – 2009. – № 3. – С.70-73.
13. Lozhkin H. Sportyvna komanda yak sub'yekt sumisnoyi diyal'nosti / H. Lozhkin [Elektronnyy dokument] // Fizychna kul'tura, sport ta zdorov'ya natsiyi. Zbirnyk naukovykh prats'. – 2006. – Вип.1.– Rezhym dostupu: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/Fkszn/2006-01/06lgessd.pdf
14. Ysaev A. A. Yunosheskoye olymпыyskoye dvyzheniye / A. A. Ysaev // Mezhdunarodnyy sport y Olymпыyskoye dvyzheniye s pozitsiyi humanizma. – М.: МНУУ, 2000. – С. 231-266.

15. Skvortsov H. Y. Pedahohicheskaya stratehiya nrvastvennoho vospytanyaya sportom / H. Y. Skvortsov [Elektronnyy dokument] // Fizycheskaya kul'tura. Vospytanye. Obrazovanye. Trenirovka. – 2005. – № 3. – rezhym dostupu: <http://lib.sportedu.ru/press/fkvot/2005N3/p56-58.htm>
16. Smolyar Y. Y. Yzuchenye lychnosti lydera y stylya eho vzaymodeystviya v sportyvnoy komande / Y. Y. Smolyar, E. A. Yvashchenko // Pedahohika, psykholohiya ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. – 2012. – № 11. – С. 94-97.

Zavalniuk O. V., a candidate of pedagogical sciences, associate professor of department of theory and methodology of P.E of Institute of P.E and sport, doctor, National pedagogical university, is the name of M. P. Drahomanov (Ukraine, Kyiv), LanaZav@i.ua

Collectivist nature of sport

In any sport athlete included in the subject-subject relations, among which deserve special attention command interaction. Although the factors mentioned in various team sports is different, it is possible to distinguish varieties in terms of collective interaction. Where it is holistic team, sporting achievements of athletes are much higher. However, sports team intrinsic properties affect not only athletic performance, but also on the process of spiritual education of the individual. However, for the success of the educational process in team sports are important certain socio-psychological conditions of its activities, team spirit, responsibility, teamwork and more.

Keywords: people, culture, sports, sports team, team spirit, teamwork, education.

Zavalnyuk E. V., кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории и методики физического воспитания Института физического воспитания и спорта, докторант, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), LanaZav@i.ua

Коллективистская природа спорта

В любом виде спорта спортсмен включен в субъект-субъектные отношения, среди которых особого внимания заслуживают командные взаимодействия. И хотя значение фактора команды в различных видах спорта неодинаково, его разновидности можно выделить по уровню коллективного взаимодействия. Там, где она является целостным коллективом, спортивные достижения спортсменов оказываются значительно выше. Однако существенные свойства спортивной команды влияют не только на спортивные результаты, но и на процесс духовного воспитания личности. В то же время для успеха воспитательного процесса в спортивной команде большое значение имеют определенные социально-психологические условия его деятельности, в частности, командному духу, ответственности, коллективизма и др.

Ключевые слова: человек, культура, спорт, спортивная команда, командный дух, коллективизм, воспитание.

* * *

УДК 008:796.5

Приймак Д. Й.,
пошукувач, Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
Pryimak_Dmytro_art@ukr.net

ДОМОДЕРНІ, МОДЕРНІ ТА ПОСТМОДЕРНІ ФОРМИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розподіл на домодерні, модерні та постмодерні форми історично-культурного простору, належать до традицій західних соціологічних, а також культурологічних шкіл. Центральним визначається модерна конфігурація, яка маркується приблизно XV – XVI ст. Тобто становлення націй-держав є активним усвідомленням індивідуального витоку культуротворчості, який стає головним чинником глобалізаційних процесів. Проте, саме поняття «глобалізація культури» поки що є неусталеним, виглядає достатньо проблематичним, тому повинно всякий раз пояснювати, що ми розуміємо під цією номінацією глобалізації культури. На наш погляд, це більш широкій процес, ніж та гомогенізація культури, яка, зрештою, відбулась у XX ст. під впливом масової культури, зокрема атлантизму.

Ключові слова: домодерні форми, модерні форми, постмодерні форми, модерна конфігурація, атлантизм, глобалізація культури.

Здається, що найважливішим потрібно визначити сам концепт «культура» як той, що мусить зазначити свої детермінанти універсалізації, локалізації, а також глобалізації. Культура – це той чинник, що акцентує універсальні та локальні моменти, які, з одного боку,